

***Wesoły nam dzień
dziś nastał***

Polskie pieśni wielkanocne

Wesoły nam dzień dziś nastał

Polskie pieśni wielkanocne

Jan Lechoń

Wielkanoc

*Droga, wierzba sadzona wśród zielonej łąki,
Na której pierwsze jaskry żółcieją i mlecze.
Pośród wierzb po kamieniach wąska struga ciecze,
A pod niebem wysoko śpiewają skowronki.*

*Wśród tej łąki wilgotnej od porannej rosy,
Drogą, którą co święto szli ludzie ze śpiewką,
Idzie sobie Pan Jezus, wpołnagi i bosi
Z wielkanocną w przebitej dłoni chorągiewką.*

*Naprzeciw idzie chłopka. Ma kosy złociste,
Łowicka jej spódniczka i piękna zapaska.
Poznała Zbawiciela z świętego obrazka,
Upadła na kolana i krzyknęła: „Chryste!”*

*Bije głową o ziemię z serdeczną rozpaczą,
A Chrystus się pochylił nad klęczącym ciałem
I rzeknie: „Powiedz ludziom, niech więcej nie płaczą,
Dwa dni leżałem w grobie. I dziś zmartwychwstałem”.*

Autor nieznany, Msza św. wielkanocna celebrowana przez ks. Z. Jagielnickiego w Tobolsku, album Wacława Wawelberga – Męża Zaufania Przedstawicielstwa Polskiego w Tobolsku, Tobolsk, ZSRR, 1940–1943 r., wym. 9,4×8,8 cm, odbitka żelatynowo-srebrna, papier fotograficzny błyszczący, nr inw. MN F.15635

Wesoły nam dzień dziś nastał

Polskie pieśni wielkanocne

Wybrali

Tomasz Orkiszewski, Tadeusz Skoczek

Lublin–Warszawa 2025

Zamieszczone reprodukcje pochodzą ze zbiorów Muzeum Niepodległości
Na okładce
Jarosław Pstrak, *Wielkanoc*, (patrz: str. 7)

ISBN 978-83-68378-13-9

Wydawnictwo Muzeum Niepodległości
(identyfikator wydawnictwa naukowego 42 700)
al. Solidarności 62; 00-240 Warszawa
wydawnictwo@muzn.pl

Spis treści

Jan Lechoń, Wielkanoc	2
Adam Struzik, Wprowadzenie	9

Polskie pieśni wielkanocne

Żmartwychwstanie	13
Alleluja! Biją dzwony!	14
Alleluja! Jezus żyje (Już...)	15
Alleluja! Jezus żyje (On...)	16
Alleluja... O dniu radosny	17
Alleluja, żyje Pan	18
Alleluja! Żyw już jest	20
Chrystus Pan zmartwychwstał	22
Chrystus zmartwychwstan jest	24
Dziś Chrystus, Król	26
Już Zbawiciel, Jezus żyje	27
Minęły cienie i mroki	28
Nie zna śmierci Pan żywota	29
Ofiarujmy chwałę w wierze	30
Otrzyjcie już łzy	32
Przez Twoje święte	34
Wesel się, Królowo miła	36
Weselmy się, chrześcijanie	38
Wesoły nam dzień dziś nastał	40
Wstał Pan Chrystus	42

Wysławiajmy Chrysta Pana	43
Złóżcie troski, żałujący	44
Zmartwychpowstał Pan	
prawdziwie	45
Zwycięzca śmierci	46
Wniebowstąpienie	49
Chrystus Pan w niebo wstępuje	50
Ciesz się, Królowo Anielska	51
Otoczon gronem świętych	52
Zaświtał blaskiem	53
Tadeusz Skoczek, Połowie	55

Jarosław Pstrak, *Wielkanoc, „Geha”* Lwów,
1912-1913 r., wym. 9,0×13,0 cm, druk
barwny, karton, nr inw. MN P.3504

Autor nieznany, *Wesołego Alleluja!*, Salon Malarzy Polskich, Fris; Kraków, 1918–1930, wym. 9,0×13,0 cm, druk barwny, karton, nr inw. MN P.3520

Wesoły nam dzień dziś nastał

Polskie Pieśni Wielkanocne są kontynuacją i dopełnieniem wydawnictwa *Ludu mój ludu*, zawierającego pieśni wielkopostne. Muzeum Niepodległości realizując misję instytucji kultury, dla której organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, przypomina tradycje kultury polskiej, dziedzictwo intelektualne i religijne przodków. Zgodnie z rokiem liturgicznym Kościoła katolickiego, w Niedzielę Wielkanocną zmieniał się charakter pieśni śpiewanych przy pracach domowych, w chłopskiej chacie, ale też w szlacheckim dworze. Przez pięćdziesiąt dni – od Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego do Zesłania Ducha Świętego – znajdujemy w śpiewach podkreślenie zwycięstwa życia nad śmiercią, miłości nad nienawiścią, wierności nad zdradą, pokory nad pychą. Utwory te pełne są idei przebaczenia.

Współczesny świat nie korzysta z wielopokoleniowego dorobku pieśni. Jak chociażby z takiej tradycyjnej pieśni zwycięstwa:

Alleluja! Biją dzwony,
głosząc w świata wszystkie strony,
że zmartwychwstał Pan!
Alleluja, alleluja, alleluja!

Biją długo i radośnie,
że aż w piersiach serce rośnie,
triumf prawdzie dan. Alleluja...

W majestacie Boskiej chwały
idzie Chrystus Zmartwychwstały
między uczniów swych. Alleluja...

Dzień wesoły nam dziś nastał,
Pan po męce zmartwychpowstał,
płynie pieśni ton. Alleluja...

Utwory prezentowane w tej publikacji, śpiewane są do niedzieli Zesłania Ducha Świętego. Od ponad stu lat obchodzone jest też w tym czasie Święto Ludowe.

To jedno z najpiękniejszych polskich świąt, wyrosłe w tradycji narodowej, ludowej i chrześcijańskiej, które utrwaliło się w świadomości mieszkańców wsi i miasteczek. Stało się jej niezbywalną spuścizną ideową. Nierozłącznie towarzyszy historii Polskiego Stronnictwa Ludowego. Jego początki łączą się z zaraniem Ruchu Ludowego w Polsce. Inicjatywa powołania obchodów tego dnia została podjęta 30 maja 1903 roku, na posiedzeniu Rady Naczelnej w Rzeszowie – przy-

jęta jednogłośnie. Na początku dwudziestego wieku, nowe pokolenia chłopów – potomnych klasy społecznej o tragicznej biografii politycznej – powstały z kolan. Ludowcy stali się otwarci na hasła niepodległościowe. Zaczęli odważnie upominać się o swoją wolność i prawa, nie zginając więcej karku pod prężeniem kapitalisty. Marzyli o wolnej i demokratycznej Polsce, w której będą współdecydowali o losach kraju.

Ruch Ludowy od początku skupiał się na rozbudzaniu świadomości narodowej chłopów, ale również kształtowaniu postawy patriotycznej i wychowaniu w umiłowaniu ojczyzny. Kamień węgielny postawy Ludowców stanowiły wartości narodowe, chrześcijańskie i ludowe. Od zarania ważnym punktem kształtującym świadomość i tożsamość rodzącego się ruchu były symbole i tradycje. To odróżniało Ludowców od innych partii politycznych przełomu wieków, które – podobnie jak często i dzisiaj – nie przywiązują wagi do symboliki. Nie mogą odnieść się do spuścizny przodków.

Miejmy w pamięci słowa Adama Mickiewicza, naszego narodowego wieszczą: „Płomień rozgryzie malowane dzieje, skarby mieczowi spustoszą złodzieje, pieśń ujdzie cało...”.

Adam Struzik

Marszałek Województwa Mazowieckiego

***Polskie
pieśni wielkanocne***

Autor nieznany, *Wesołego Alleluja*, kartka wielkanocna z życzeniami od NSZZ „Solidarność”, Cecami, Włochy, 1985 r., wym. 14,0×9,6 cm, druk barwny, karton, nr inw. MN P.1607

I

Zmartwychwstanie

Alleluja! Biją dzwony!

1. Al - le - lu - ja! Bi - ją dzwo - ny, gło - sząc w świa - ta

4
wszy - stkie stro - ny, że zmar - twych - wstał Pan.

7
Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja!

Alleluja! Biją dzwony,
głosząc w świata wszystkie strony,
że zmartwychwstał Pan. Alleluja...

Dzień wesoły nam dziś nastał,
Pan po męce zmartwychpowstał,
płynie pieśni ton! Alleluja...

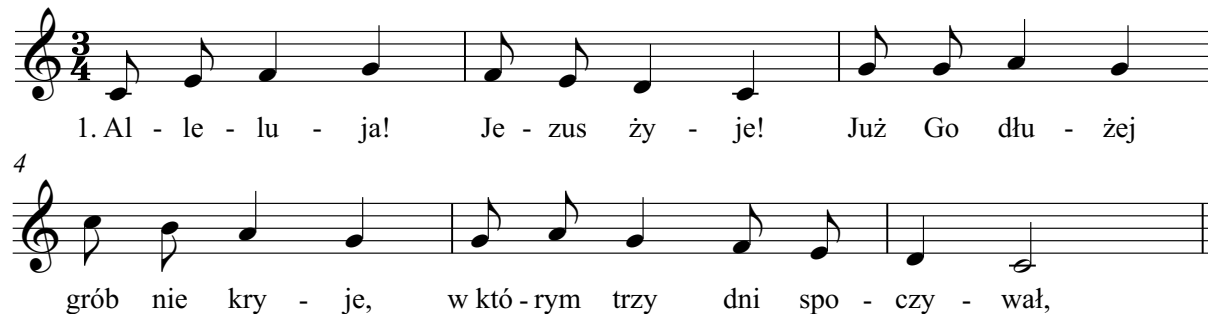
Biją długo i radośnie,
że aż w piersiach serce rośnie.
Tryumf prawdzie dan! Alleluja...

Każda dusza rozśpiewana,
wielbi głośno swego Pana,
a wtóruje dzwon! Alleluja...

W majestacie Boskiej chwały
idzie Chrystus zmartwychwstały
między uczniów swych. Alleluja...

Alleluja! Jezus żyje! (Już...)

1. Al - le - lu - ja! Je - zus ży - je! Już Go dłu - żej

4

grób nie kry - je, w któ - rym trzy dni spo - czy - wał,

Alleluja! Jezus żyje!
Już Go dłużej grób nie kryje,
w którym trzy dni spoczywał.

Alleluja! Przewycięzył
Jezus czarta, co nas więził
w tej haniebną niewoli.

Alleluja! Tryumfuje
prawda, a fałsz ustępuje
z ziemi oswobodzonej.

Alleluja! Złość zgromiona,
a niewinność wyniesiona
odzyskała swe prawa.

Alleluja! Zmartwychwstały
jest zastawem wiecznej chwały,
którą krwawo wyjednał.

Alleluja! I my wiemy,
że też z grobów powstaniami,
jak nasz powstał Zbawiciel.

Alleluja! Zaśpiewajmy,
wdzięcznym sercem cześć oddajmy
Zbawcy Zmartwychwstałemu.

Alleluja! Jezus żyje (On...)

1. Al - le - lu - ja! Je - zus ży - je, On, co za nas
już Go gro - bu noc nie kry - je, jak po - wie - dział,
ży - cie dał, Nuć - my Je - mu pie - nia chwa - ły:
zmar - wych - wstał.
wi - taj, Je - zu zmar - wych - wsta - ły! Al - le - lu - ja,
al - le - lu - ia. al - le - lu - ia. al - le - lu - ia!

Alleluja! Jezus żyje,
On, co za nas życie dał.
Już Go grobu noc nie kryje,
jak powiedział, zmartwychwstał.

Refren: Nućmy Jemu pienia chwały:
Witaj, Jezu Zmartwychwstały!
Alleluja, alleluja, alleluja, alleluja!

Wraca z otchłani z jeńcami,
śmiercią skruszył śmierci grot.

Piekło ściele pod stopami,
trzyma klucz do niebios wrót. Nućmy...

Wesel się, Królowo nieba,
żyje Syn Twój, żyje Pan.
Radość Ci z Nim dzielić trzeba,
słońcem każda z Jego ran.

Refren: Zanuć Jemu pienia chwały:
Witaj, Jezu Zmartwychwstały!
Alleluja, alleluja, alleluja, alleluja!

Alleluja... O dniu radosny

4 Al-le-lu-ja al-le - lu-ja, al-le-lu - ja! 1. O dniu ra- dos - ny, pe - łąen chwał!

5 Dziś Je - zus Chry - stus z gro - bu wstał,

Nam zmar-twych- wsta - nia przy - kład dał; Al - le - lu - ja!

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a time signature of 11/8. It contains the melody for the first line of the song. The second staff continues the melody for the second line. The third staff continues the melody for the third line, ending with a double bar line. The lyrics are written below the staves, with line numbers 4 and 5 indicating the start of the first and second lines of the song respectively.

Alleluja, Alleluja, Alleluja!

O dniu radosny, pełen chwał!
Dziś Jezus Chrystus z grobu wstał,
nam zmartwychwstania przykład dał.
Alleluja...

Cieszymy się, bo tak chce Pan,
za winy nasze okup dan,
skończony już niewoli stan.
Alleluja...

W ten święty łask i chwały dzień
niech płynie zew radosnych pień,
iż serca ujrzą chwały cień.
Alleluja...

Alleluja, żyje Pan

1. Al - le - lu - ja; ży - je Pan; pow - stał z gro - bu
4
z brza - skiem dnia. Za - śpie - waj - my z głę - bi serc,
7
z ca - łym świa - tem no - wą pieśń. Al - le - lu - ja,
10
al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

The musical score is written on a single staff in G major (one sharp) and common time (C). It consists of four lines of music. The first line starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is simple and hymn-like. The lyrics are written below the staff, with line numbers 1, 4, 7, and 10 indicating the start of each line. The second line begins with a measure rest of 4 measures. The third line begins with a measure rest of 7 measures. The fourth line begins with a measure rest of 10 measures. The score ends with a double bar line.

Alleluja, żyje Pan,
powstał z grobu z brzaskiem dnia.
Zaśpiewajmy z głębi serc,
z całym światem nową pieśń.

Refren: Alleluja, alleluja,
alleluja, alleluja!

Dla nas hańbę krzyża zniósł,
poniósł mękę, przyjął grób.
Dziś na nowo cieszy nas
jasny zmartwychwstania blask. Ref.

Zwyciężyła Pańska moc,
już skończona grzechu noc.
Nadszedł już zwycięstwa dzień,
cieszymy się, śpiewajmy w nim. Ref.

Niech się cieszy Boży lud,
niech aniołów śpiewa chór.
Ciesz się, Matko, bo Syn Twój,
cały w chwale żyje znów. Ref.

Autor nieznany, *Wesołego Alleluja!*, ręcznie malowana kartka wielkanocna, Tajszet, obw. irkucki, 1955 r., wym. 9,7×13,8 cm, kredka, rękopis, atrament, brystol, nr inw. MN E.13580

Alleluja! Żyw już jest

1. Al - le - lu - ja! Żyw już jest śmier - ci Zwy - cię -

4 ży - ciel, dziś z gro - bu swe - go po - wsta - je. Chry -

7 stus, nas, grze - sznych, Wy - ba - wi - ciel! Wie - czny nam ży - wot na - sta -

10 je. Niech więc brzmi dziś zie - mia ca - ła. Bądź

13 Zba - wcy wie - czna cześć, chwa - ła! Niech więc brzmi dziś zie - mia ca -

16 ła. Bądź Zba - wcy wie - czna cześć, chwa - ła. Al - le -

19 lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja!

Alleluja!
Żyw już jest śmierci Zwycięzciel;
dziś z grobu swego powstaje,
Chrystus, nas grzesznych Wzbawiciel.
Wieczny nam żywot nastaje;
Niech więc brzmi dziś ziemia cała:
Bądź Zbawcy wieczna cześć, chwała!
Alleluja, alleluja, alleluja!

Alleluja!
Na krótko odpocząwszy sobie,
po ciężkim, bolesnym boju,
w swym cichym i spokojnym grobie,
w niezmaconym spokoju
z snu się przebudził ziemskiego,
wrócił do Ojca swojego.
Alleluja, alleluja, alleluja!

Alleluja!
Powstał w swym przechwalebnym Ciele,
wszystko wskroś przenikającym.
Z Nim wstała radość i wesele
na ziemi przemijające.
Gdy chciał, proch ten ziemski zrzucił
i znów do Ojca powrócił.
Alleluja, alleluja, alleluja!

Alleluja!
Najgłówniejsze dzieło wykonał,
całego świata zbawienie;
Niedowiarkom ich moc odebrał,
a błędom dał oświecenie.
Utwierdził Ewangelię,
głosić ją kazał wszem ludom.
Alleluja, alleluja, alleluja!

Alleluja!
Na sinej skale już spoczywa
Chrystusa wiary ustawa,
gdy chrześcijan dzień się zaćmiewa,
nowe im światło nastawa.
Do nieba Jezus wiedzie ich
w nagrodę mąk i trudów swych.
Alleluja, alleluja, alleluja!

Alleluja!
Już Jezus Chrystus zmartwychpowstał,
chrześcijaninie raduj się,
że ciało twoje znów ożyje,
Zwycięzca śmierci wskrzesi je;
Wprowadzi za trudy, znoje
do chwały w niebios podwoje.
Alleluja, alleluja, alleluja!

Chrystus Pan zmartwychwstał

1. Chry - stus Pan zmart - wych - wstał, zwy - cię - stwo o -

4

trzy - mał, bo zbu - rzył śmierć sro - gą

7

swo - ją śmier - cią dro - gą. Al - le - lu - ja.

The image shows a musical score for the hymn 'Chrystus Pan zmartwychwstał'. It consists of three staves of music in G major (one sharp) and common time (C). The lyrics are written below the notes. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second staff begins with a measure rest marked '4'. The third staff begins with a measure rest marked '7'. The score ends with a double bar line.

Chrystus Pan zmartwychwstał, zwycięstwo otrzymał,
bo zburzył śmierć srogą swoją śmiercią drogą! Alleluja!

Zwalczył czarta złego i stał głowę jego.
Człowieka grzesznego wydarł z mocy jego. Alleluja.

Grzech srodze poraził, a moc jego skaził.
Żywoł nasz naprawił. To z łaski swej sprawił. Alleluja.

O Chryste, nasz Panie! Przez Tve zmartwychwstanie
daj nam z grzechów powstać, łaski Twojej dostać. Alleluja.

A gdy żywot minie, daj w wiecznej krainie
widzieć Ojca swego, Boga Wszechmocnego. Alleluja.

Adam Setkowicz, *Wesołego Alleluja!*, Salon Malarzy Polskich, Kraków, 1909 r., wym. 9,0×13,0 cm, druk czarny, karton, nr inw. MN P.3405

Chrystus zmartwychwstan jest

1. Chry - stus zmart - wych - wstan jest, nam na przy - kład
4
dan jest, iż ma - my z mar - twych po - wstać,
7
z Pa - nem Bo - giem kró - lo - wać. Al - le - lu - ja.

Chrystus zmartwychwstan jest,
Nam na przykład dan jest,
Iż mamy zmartwychpowstać,
Z Panem Bogiem królować.
Alleluja! /bis

Leżał trzy dni w grobie.
Dał bok przebić Sobie,
Bok, ręce, nogi obie
Na zbawienie, człowiecze, tobie.
Alleluja! /bis

Trzy Maryje poszły,
Drogie maści niosły,
Chciały Chrystusa pomazać,
Jemu cześć i chwałę dać.
Alleluja! /bis

Gdy na drodze były,
Tak sobie mówiły:
Jest tam kamień niemały,
A któż nam go odwali.
Alleluja! /bis

Powiedz nam, Maryjo,
Gdzieś Pana widziała?
Widziałam Go po męce,
Trzymał chorągiew w ręce.
Alleluja! /bis

Gdy nad grobem stały,
Rzekł im anioł biały:
Nie bójcie się Maryje,
Zmartwychwstał Pan i żyje!
Alleluja! /bis

Jezusa szukacie?
Tu Go nie znajdziecie;
Wstał ci z martwych. Grób pusty,
Oto złożone chusty.
Alleluja! /bis

Łukasz z Kleofasem,
Obaj jednym czasem.
Szli do miasteczka Emaus,
Spotkał ci ich Pan Jezus.
Alleluja! /bis

Bądźmy wszyscy weseli,
Jako w niebie Anieli;
Czegośmy pożąдали.
Tegośmy doczekali.
Alleluja! /bis

Dziś Chrystus, Król

1. Dziś Chry - stus Król wie - cznej chwa - ły, wie - dzie try - umf
4 o - ka - za - ły. O - zdo - bny w śli - cznej ko - ro - nie,
7 od - bie - ra cześć na Sy - jo - nie. Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja!

Dziś Chrystus, Król wiecznej chwały,
wiedzie tryumf okazały.
Ozdobny w ślicznej koronie,
odbiera cześć na Syjonie.
Alleluja, alleluja!

Śmierci, gdzież moc teraz twoja?
Kędy twa, szatanie, zbroja?
Naszedł mocniejszy zbrojnego
mocarza i wziął łup jego.
Alleluja, alleluja!

Jezu mój, na wieczne lata,
Tyś ozdobą tego świata,
z łaski przymiś nas do swego
zwycięstwa nieśmiertelnego.
Alleluja, alleluja!

Już Zbawiciel, Jezus żyje

4 1. Już Zba - wi - ciel Je - zus ży - je; On co za nas

8 ży - cie dał. Już Go gro - bu moc - nie kry - je,

11 jak po - wie - dział zmart - wych - wstał.

14 Nuć - my Je - mu pie - nia chwa - ły; wi - taj, Je - zu zmart - wych -

17 wsta - ły! Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

Już Zbawiciel, Jezus żyje,
On co za nas życie dał.
Już Go grobu moc nie kryje,
jak powiedział zmartwychwstał.
Nućmy Jemu pienia chwały:
Witaj, Jezu Zmartwychwstały!
Alleluja, alleluja,
alleluja, alleluja!

Tryumfuje nad wrogami,
śmiercią skruszył śmierci grot.
Piekło ściele pod nogami,
trzyma klucz do niebios wrót.
Nućmy Jemu pienia chwały;
Witaj, Jezu Zmartwychwstały!
Alleluja, alleluja,
alleluja, alleluja!

Dla mnieś, ożył, Chryste Panie,
niechże duch mój z Tobą wraz
z grzechów grobu zmartwychwstanie,
złych nałogów zrzuci głaz,
bym Ci nucił pienia chwały:
Witaj, Jezu Zmartwychwstały!
Alleluja, alleluja,
alleluja, alleluja!

Minęły cienie i mroki

1. Mi - nę - ły cie - nie i mro - ki no - cy, świa - tło ja - śnie - je
4
no - we - go ży - cia, bo do - bry Pa - sterz, za - bi - ty dla nas,
7
wy - szedł pro - mie - nny ze swe - go gro - bu, ze swe - go gro - bu.

Minęły cienie i mroki nocy,
Światło jaśnieje nowego życia,
Bo dobry Pasterz, zabity dla nas,
Wyszedł promienny ze swego grobu.

Przecierpiał mękę na drzewie krzyża,
Obmył grzeszników we krwi i wodzie,
Co wypłynęła jak źródło ożywczy
Z serca przez włócznię ugodzonego.

Jak lud wybrany po przejściu morza
Dotarł do ziemi obietnic Boga,
Tak my, zrodzeni w paschalnym źródle,
Naszą ojczyznę znajdziemy w niebie.

Niech zmartwychwstanie Bożego Syna
Będzie nadzieją dla wszystkich ludzi,
Nastało bowiem królestwo łaski,
W którym Zbawiciel obdarza szczęściem.

Radosnym hymnem sławimy, Panie,
Twoje zwycięstwo nad złem i śmiercią;
Niech będzie chwała przez wszystkie wieki
Ojcu i Tobie w jedności Ducha.

Nie zna śmierci Pan żywota

1. Nie zna śmierci Pan żywota, chociaż przeszedł przez jej
wrota; Rozerwała grobu pęta,
ręka święta. Alleluja.

Nie zna śmierci Pan żywota,
chociaż przeszedł przez jej wrota;
Rozerwała grobu pęta
ręka święta. Alleluja!

Twój, Adamie, dług spłacony,
okup ludzki dokończony;
wejdiesz w niebo z szczęśliwymi
dziećmi twymi. Alleluja!

Próżno, strażę, grób strzeżecie!
Już Go tutaj nie znajdziecie;
wstał, przeniknął skalne mury
Bóg natury. Alleluja!

Teraz On na ludzkie plemię
i na miłą patrzy ziemię,
która drogo dziś przybrana
kosztem Pana. Alleluja!

Przez Twe święte zmartwychwstanie
z grzechów powstać daj nam, Panie,
potem z Tobą królowanie.
Alleluja, alleluja!

Ofiarujemy chwałę w wierze

1. O - fia - ruj - my chwa - łę w wie - rze przy wiel - ka - noc -
4
nej o - fie - rze, gdy Ba - ra - nek ow - ce zba - wił,
7
Chry - stus grze - sznym po - kój spra - wił. Al - le - lu - ja.

Ofiarujemy chwałę w wierze,
Przy Wielkanocnej ofierze;
Gdy Baranek owce zbawił,
Chrystus grzesznym pokój sprawił. Alleluja.

Z Bogiem Ojcem naszym Panem,
Środze na nas rozgniewanym,
Pogodził nas śmiercią srogą,
Płacąc krwią swą drogą. Alleluja.

Śmierć i żywot zbyt przeciwną,
Bitwę zwiedli bardzo dziwną;
Żywot, choć umarł prawdziwie,
Zabity, wszelako żywie. Alleluja.

Jezu Królu wiecznej chwały,
I Zwycięzco okazały;
Wierzym żeś wstał z martwych żywy,
Chryste bądź nam miłościwy. Alleluja

Autor ads, NSZZ „Solidarność”, ...*A mury runą...*,
solidarnościowa kartka wielkanocna, Polska,
1985 r., wym. 14,5 × 9,5 cm, druk czarny,
papier, nr inw. MN P.1597

Otrzyjcie już łzy

1. O - trzycie już łzy, płacząc, żale z serca
 4 Wszyscy w Chrystu - sa wierzący, weselcie się,
 wy - zujcie. Bo zmar - twych - wstał sa - mo - wła - dnie,
 ra - dujcie! Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja,
 7 jak prze - po - wie - dział do - kła - dnie.
 nie - chaj za - brzmi al - le - lu - ja!

Otrzyjcie już łzy, płacząc,
 żale z serca wyzujcie.
 Wszyscy w Chrystusa wierzący
 weselcie się, radujcie,
 bo zmarłych wstał samowładnie,
 jak przepowiedział dokładnie.
 Refren: Alleluja, alleluja;
 niechaj zabrzmieć: Alleluja!

Darmo kamień wagi wielkiej
 Żydzi na grób wtoczyli,
 darmo dla pewności wszelkiej
 zbrojnej straży użyli.
 Na nic straż, pieczęć i skała
 nad grobem Pana się zdała.
 Refren: Alleluja, alleluja;
 niechaj zabrzmieć: Alleluja!

Bóg Wszechmocny, Bóg natury,
wyższy nad wszystkie twory,
wstaje z grobu, kruszy mury,
nie zna żadnej zapory.
Zdjęta trwogą straż upada
i prawie sobą nie włada.
Refren: Alleluja, alleluja;
niechaj zabrzmí: Alleluja!

Salome i dwie Maryje
w grobie czasu rannego
słyszały głos: „Pan wasz żyje,
tu tylko odzież Jego.
Idźcie i to wszystko, coście
widziały, uczniom ogłoście”.
Refren: Alleluja, alleluja;
niechaj zabrzmí: Alleluja!

Także Pan i Magdalenie
żywy widzieć się daje,
która słodkie to widzenie
głośno wszędzie wyznaje:
„Jezus zmartwychwstał prawdziwie,
który cierpiał był żelźywie”.
Refren: Alleluja, alleluja;
niechaj zabrzmí: Alleluja!

Bądźmy przeto zapewnieni,
że choć wszyscy pomrzemy,
z grobu kiedyś obudzeni,
także zmartwychwstaniemy.
I że potem już bezpiecznie
z Bogiem żyć będziemy wiecznie,
Refren: Alleluja, alleluja;
niechaj zabrzmí: Alleluja!

Że Chrystus spod mocy czarta
plemię dobył Adama,
i przez Zbawcę nam otwarta
stoi do nieba brama,
przez którą z otchłai ciemności
zawiódł rzesze do jasności.
Refren: Alleluja, alleluja;
niechaj zabrzmí: Alleluja!

Jezu Chryste, dobry Panie!
Ciebie kornie prosimy:
Niech przez Twoje zmartwychwstanie,
gdy i my powstaniemy,
z wybranymi Twymi w niebie
wiecznie oglądamy Ciebie.
Refren: Alleluja, alleluja;
niechaj zabrzmí: Alleluja!

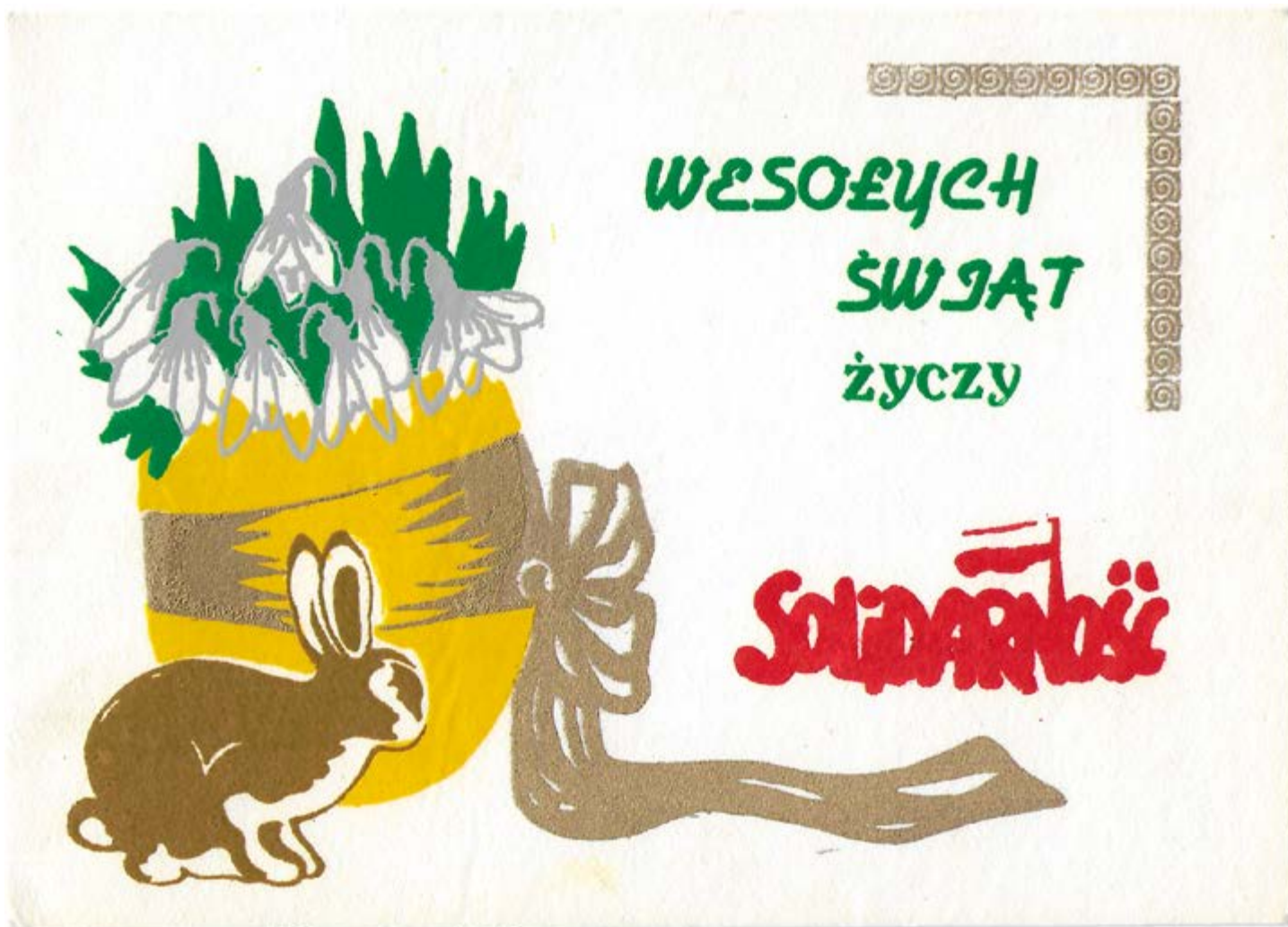

Przez Twoje święte

1. Przez Two - je świę - te Z mar - twych - pow - sta - nie,
Bo - ży sy - nu, od - puść nam na - sze zgrze - sze - nie;
Wie - rzy - my, i - żeś zmar - twych - pow - stał ży - wot -
eś nasz na - pra - wił, śmier - ci wiecz - nej nas
zba - wił, swo - ją świę - tą moc zja - wił.

Przez Twoje święte zmartwychpowstanie,
Boży Synu, odpuścisz nam nasze zgrzeszenie;
Wierzimy, żeś zmartwychpowstał,
żywoteś nasz naprawił,
śmierci wiecznej nas zbawił,
swoją świętą moc zjawił.

Autor nieznany, NSZZ „Solidarność”, Wesołych Świąt życzy Solidarność, solidarnościowa kartka wielkanocna, Polska, 1990 r., wym. 10,5 × 17,7 cm, druk, karton, nr inw. MN P.1608

Wesel się, Królowo miła

Wersja A

harm.: ks. A. Chlondowski, SDB

1. We - sel się, Kró - lo - wo mi - - ła,
5 bo Ten, któ - re - goś zro - dzi - - ła,
zmar-twych-wstał Pan nad pa - na - mi, módl się do
10 Nie - go za na - mi! Al - le - lu - ja,
15 al - le - lu - ja!

Wersja B

harm.: ks. K. Lewandowski, SDB

1. We - sel się, Kró - lo - wo mi - - ła,
22 bo Ten, któ - re - goś zro - dzi - - ła,
27 zmar-twych-wstał Pan nad pa - na - mi, módl się do
32 Nie - go za na - mi! Al - le - lu - ja,
al - le - lu - ja!

Wesel się, Królowo miła,
bo Ten, któregoś zrodziła,
zmartwychwstał Pan nad panami;
módl się do Niego za nami!
Alleluja, alleluja!

Ciesz się i wesel się w niebie,
proś Go za nami w potrzebie,
byśmy się też tam dostali
i na wiek wieków śpiewali:
Alleluja, alleluja!

Autor nieznany, NSZZ „Solidarność”, Warszawa,
1983, karta drugiego obiegu z życzeniami
świętecznymi, wym. 14,9 × 10,8 cm, offset, bristol,
nr inw. MN P.4103

Weselmy się, chrześcijanie

1. We - se - lmy się, Chrze - ści - ja - nie, Chry - stu - so - wym Zmar - twych - wsta - niem;
3
Że po mę - ce swo - jej o - żył, Bra - mę nie - bios nam o - two - rzył. Al - le - lu - ja.

Na wejście

Weselmy się, chrześcijanie,
Chrystusowym zmartwychwstaniem,
że po męce swojej ożył,
bramę niebios nam otworzył.
Alleluja.

Zaczynając tę Mszę Świętą,
rozważ miłość niepojętą:
z woli Ojca sam Syn Boży
za nas tę ofiarę złoży.
Alleluja.

Chwała Ojcu i Synowi
i równemu im Duchowi,
jak z początku tak i ninie
niechaj imię Pańskie słyń.
Alleluja.

Na przygotowanie darów

Przyjmij, Ojcze, tę ofiarę,
niech Ci będzie wdzięcznym darem;
niech uwielbi imię Twoje,
nam wyjedna łaski zdroje.
Alleluja.

A w ofierze tej dla Ciebie
poświęcamy także siebie,
bo Twoimi być pragniemy,
Ciebie, Boże, kochać chcemy.
Alleluja.

Na Komunię Świętą

Wesel się, człowiecze wierny,
bo Zbawiciel miłosierny
wielką Uctę dla nas sprawił,
siebie na pokarm zostawił.
Alleluja.

Więc w pielgrzymce życia twego
pożywaj pokarmu Jego,
abyś w cnoty się pomnażał,
Boga więcej nie obrażał.
Alleluja.

Pobłogosław nas, o Panie,
niech przez Twoje zmartwychwstanie
utwierdzimy siebie w wierze,
ukochamy Ciebie szczerze.
Alleluja.

Autor nieznany, NSZZ „Solidarność”,
Warszawa, 1983, karta drugiego obiegu
z życzeniami z okazji Świąt Wielkanocnych,
wym. 14,7 × 10,6 cm, offset, brystol,
nr inw. MN P.4102

Wesoły nam dzień dziś nastał

5

1. We - so - ły nam dzień dziś na - stał, któ - re - go z nas ka - żdy żą - dał.
Te - go dnia Chry - stus zmar - twych - wstał. Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

Wesoły nam dzień dziś nastał,
którego z nas każdy żądał;
tego dnia Chrystus zmartwychwstał.
Alleluja, alleluja!

Król Niebieski k'nam zawitał,
jako śliczny kwiat zakwitał;
po śmierci się nam pokazał.
Alleluja, alleluja!

Piekielne moce zwojował,
nieprzyjaciele podeptał,
nad nędznymi się zmiłował.
Alleluja, alleluja!

Do trzeciego dnia tam mieszkał,
ojce święte tam pocieszał,
potem iść za sobą kazał.
Alleluja, alleluja!

Którzy w otchłaniach mieszkali,
płaczliwie tam zawołali,
gdy Zbawiciela ujrzeli.
Alleluja, alleluja!

„Zawitaj, przybywający,
Boży Synu Wszechmogący,
wybaw nas z piekielnej mocy”!
Alleluja, alleluja!

Wielkie tam wesele mieli,
gdy Zbawiciela ujrzeli,
którego z dawna żądali.
Alleluja, alleluja!

Potem swą mocą zmartwychwstał,
pieczęci z grobu nie ruszał,
na stróże wielki strach powstał.
Alleluja, alleluja!

A gdy Chrystus Pan zmartwychwstał,
miłośnikom się pokazał,
anioły do Matki posłał.
Alleluja, alleluja!

O anieli najmilejsi,
idźcież do Panny Najświętszej,
do Matki mej najmilejszej!
Alleluja, alleluja!

Ode Mnie Ją pozdrawiajcie
i wesoło zaśpiewajcie:
Królowo rajska, wesel się!
Alleluja, alleluja!

Potem z wielką swą światłością
do Matki swej przystąpiwszy,
pocieszył Ją, pozdrowiłszy.
Alleluja, alleluja!

Napełniona bądź słodkości,
Matko moja, i radości
po onej wielkiej żałości.
Alleluja, alleluja!

Witajże, Jezu najśłodczy,
Synaczku mój najmilejszy,
Pocieszenie wszelkiej duszy.
Alleluja, alleluja!

„Jestem już bardzo wesoła,
gdym Cię żywego ujrzała,
jakobym się narodziła”.
Alleluja, alleluja!

Radośnie z Nim rozmawiała,
usta Jego całowała,
w radości się z Nim rozstała.
Alleluja, alleluja!

Przez Twe święte zmartwychwstanie
daj nam grzechów odpuszczenie,
a potem duszy zbawienie!
Alleluja, alleluja!

Wstał Pan Chrystus

1. Wstał Pan Chry-stus z mar-twych ni - nie, Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja.
U - we - se - lił lud Swój mi - le, Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja.

5 Nie ża - ło - wał ży - cia Swe - go, Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja.

9 Dla czło - wie - ka mi - zer - ne - go. Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja.

Wstał Pan Chrystus z martwych ninie – Alleluja, Alleluja.
Uweselił lud swój mile – Alleluja, Alleluja.

Nie żałował życia swego – Alleluja, Alleluja.
Dla człowieka mizernego – Alleluja, Alleluja.

Tego dnia wielkanocnego – Alleluja, Alleluja.
Chwal każdy Syna Bożego – Alleluja, Alleluja.

Świętą Tróję wyznawajmy – Alleluja, Alleluja.
Bogu cześć i chwałę dajmy – Alleluja, Alleluja.

Wysławiamy Chrysta Pana

1. Wy - sła - wiaj - my Chry - sta Pa - na, któ - ry starł śmierć i sza - ta - na.

5

Z Nim bo - la - ły: słoń - ce, mie - siąc i stwo - rze - nia

8

z Stwór - cą cier - piąc. Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja!

The image shows a musical score for the hymn 'Wysławiamy Chrysta Pana'. It consists of three staves of music in G major (one sharp) and 4/4 time. The lyrics are written below the notes. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second staff has a measure rest of 5 measures. The third staff has a measure rest of 8 measures. The lyrics are: '1. Wy - sła - wiaj - my Chry - sta Pa - na, któ - ry starł śmierć i sza - ta - na.' followed by 'Z Nim bo - la - ły: słoń - ce, mie - siąc i stwo - rze - nia' and 'z Stwór - cą cier - piąc. Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja!'.

Wysławiamy Chrysta Pana,
który starł śmierć i szatana.
Alleluja, alleluja!
Z Nim bolały słońce, miesiąc
i stworzenia, z Stwórcą cierpiąc.
Alleluja, alleluja!

Gdy zaś Chrystus zmartwychwstaje,
wszystkim radość wielką daje.
Alleluja, alleluja!
Słońce, miesiąc są jaśniejsze,
uczczyć święto chcąc dzisiejsze!
Alleluja, alleluja!

I umarli ucieszeni,
gdy w otchłaniach nawiedzeni.
Alleluja, alleluja!
I Maryje wieści niosą,
apostołom tryumf głoszą.
Alleluja, alleluja!

Wszystek Kościół dziś w radości
woła, śpiewa w pobożności.
Alleluja, alleluja!
O Zwycięzco Chryste Panie,
daj nam z sobą zmartwychwstanie!
Alleluja, alleluja!

Złóżcie troski, żałujący

1. Złóż - cie tro - ski ża - lu - ją - cy, Chry - stu - sa u - mar - ła - go!
O - trzyj - cie już łzy ro - nią - cy! Ma - my zmart - wych wsta - ła - go!

5
Ty - siąc - nych po - ciech przy - czy - na, o - gło - szo - na jest no - wi - na.

9
Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, nie - chaj brzmi al - le - lu - ja!

Złóżcie troski żałujący Chrystusa umarłego!
Otrzyjcie już łzy roniący! Mamy zmartwychwstałego!
Tysiącznych pociech przyczyna,
ogłoszona jest nowina. Alleluja, alleluja, niechaj zabrzmie Alleluja.

Niewiasty, które przy grobie były to powiedziały:
Że Chrystus w chwały ozdobie żyje już zmartwychwstały.
Stąd pociechy, stąd radości,
Ustąpcie wszelkie żalości. Alleluja...

W dzień Pańskiego zmartwychwstania, wiernym jawnie się stało,
Że Zbawiciel po swej męce otoczony jest chwałą,
Serca które się smuciły, tryumf wyśpiewują miły. Alleluja...

Zmartwychpowstał Pan prawdziwie

7

13

19

Zmar-twych-pow-stał Pan praw - dzi - wie. Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja!

Wśród wy-znaw-ców swo-ich ży - je, Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja!

1. Nad - szedł dzień wiel-kiej ra - doś - ci z try-um - fu Zbaw-cy i Pa - na,

Wktó-rym Król w mę-ce po - kor - ny, u - ka - zał moc zmar-twych-wsta-nia.

Refren: Zmartwychpowstał Pan prawdziwie.
Alleluja, alleluja!
Wśród wyznawców swoich żyje.
Alleluja, alleluja!

Nadszedł dzień wielkiej radości
z tryumfu Zbawcy i Pana,
w którym Król, w męce pokorny,
ukazał moc zmartwychwstania. Ref.

Chrystus sam siebie unizył
i przyjął mękę konania,
aby wysłużyć nam życie,
wprowadzić do zmartwychwstania. Ref.

Głosimy Ciebie o Chryste,
w radości przepowiadania,
że kiedyś w chwale powrócisz,
dać łaskę ciąż zmartwychwstania. Ref.

Cieszy się niebo i ziemia,
że łaska grzesznikom dana;
potężna jest Twoja Chryste,
zwycięska moc zmartwychwstania. Ref.

Zwycięzca śmierci

harm.: ks. A. Chlondowski, SDB

1. Zwy - cię - zca śmie - rci, pie - kła i sza - ta - na,
wy - cho - dzi z gro - bu, dnia trze - cie - go z ra - na.

5 Na - ród nie - wier - ny, trwo - ży się, prze - stra - sza,

9 na cud Jo - na - sza, al - le - lu - ja!

Zwycięzca śmierci, piekła i szatana,
wychodzi z grobu dnia trzeciego z rana.
Naród niewierny trwoży się, przstrasza,
na cud Jonasza. Alleluja!

Ziemia się trzęsie, straż się grobu miesza,
anioł zstępuje, niewiasty pociesza:
„Patrzcie, tak mówi, grób ten pusty został,
Pan zmartwychpowstał”. Alleluja!

Ustąpcie od nas smutki i trosk fale,
gdy Pan Zbawiciel tryumfuje w chwale;
Ojcu swojemu już uczynił zadość,
nam niesie radość. Alleluja!

Ciesz się swych uczniów, którzy wierni byli,
utwierdza w wierze, aby nie wątpili;
obcuje z nimi, daje nauk wiele
o swym Kościele. Alleluja!

Już nie przestaje z narodem niewiernym,
samym się tylko ukazuje wiernym;
nieśmiertelności przedstawia znamiona
wśród uczniów grona. Alleluja!

Boleści, rany, wzgardy wyrządzone
i śmierć haniebna są już nagrodzone;
za poniżenia został wywyższony
nad wszystkie trony. Alleluja!

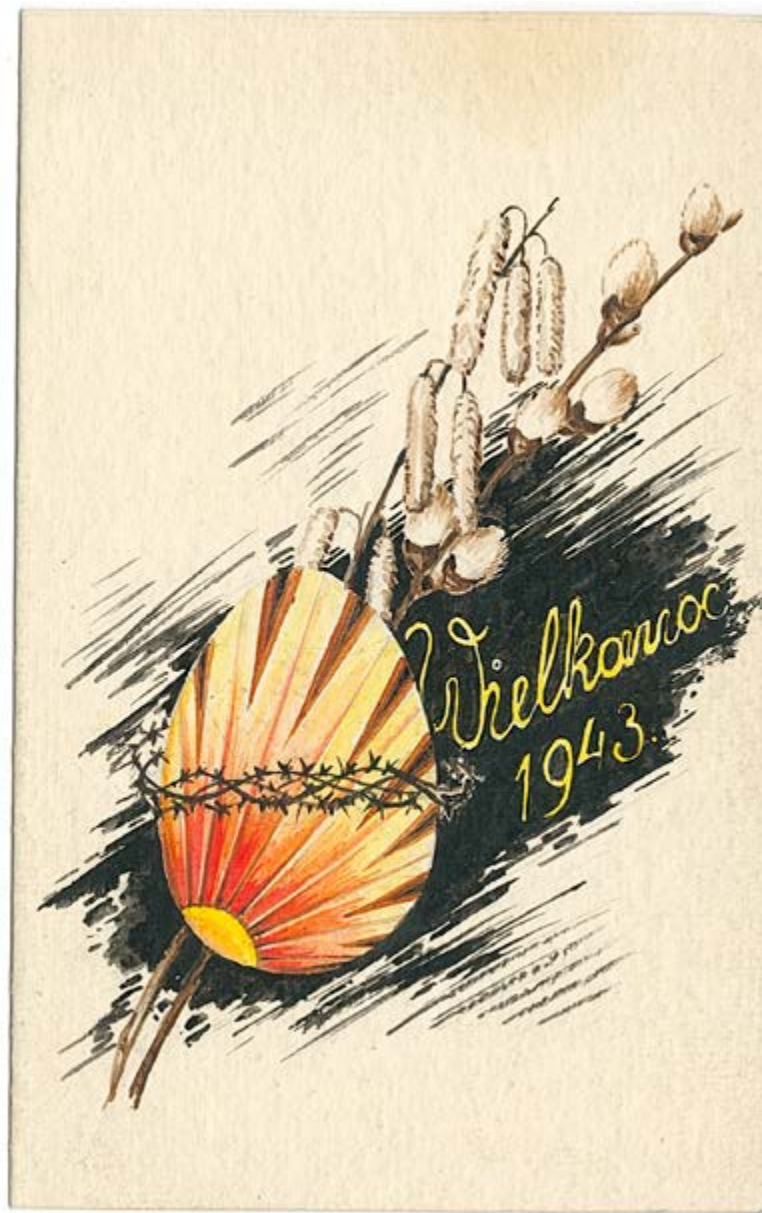
Ciesz się, Syjonie, Chrystusów Kościele!
Oto zabity Bóg twój żyje w ciele;
śpiewaj z weselem: „Pan króluje z drzewa”,
jak Dawid śpiewa. Alleluja!

Cieszymy się wszyscy, już śmierć poahńbiona,
wina pierwszego rodzica zgładzona;
niebios zamkniętych jest otwarta brama
synom Adama. Alleluja!

Więc potargawszy nałogi grzechowe,
Chrystusa wzorem wiódźmy życie nowe,
z dała mijając nieszczęść naszych groby,
miejsca, osoby. Alleluja!

Przez Twe chwalebne, Chryste zmartwychwstanie,
daj w łasce Twojej stateczne wytrwanie
i niech tak w chwale, jakoś Ty, równie my
zmartwychwstaniemy. Alleluja!

Stefan Rostek, *Wielkanoc 1943.*, karta wielkanocna –
karnet z życzeniami, Kassel, Niemcy, 1943 r., wym.
21 × 13 cm (21 × 26 cm), rysunek, rękopis, papier
czerpany, farba plakatowa, atrament, nr inw. MN E.16212

Autor nieznany, NSZZ „Solidarność”, Wielkanoc 1987. Alleluja, biją dzwony..., solidarnościowa kartka wielkanocna, Polska, 1987 r., wym. 14,4 × 10,7 cm, druk, papier kredowy, nr inw. MN P.1593

II

Wniebowstąpienie

Chrystus Pan w niebo wstępuje

1. Chry - stus Pan w nie - bo wstę - pu - je; niech się wier - ny

4

lud ra - du - je! Na cześć Je - go za - wo - łaj - my,

7

chwa - łę Pa - nu za - śpie - waj - my. Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

Chrystus Pan w niebo wstępuje,
niech się wierny lud raduje!
Na cześć Jego zawołajmy,
chwałę Panu zaśpiewajmy:
Alleluja, alleluja!

Chóry niebian Go witają,
cześć i chwałę Mu oddają;
wielce cieszą się anieli,
kiedy Chrystusa ujrzeli:
Alleluja, alleluja!

Chrystus Pan wstąpił dnia tego
do królestwa niebieskiego,
równy w Bóstwie Ojcu swemu
usiadł po prawicy Jemu.
Alleluja, alleluja!

Miejsce nam gotuje w niebie,
chcąc nas wszystkich mieć u siebie;
niebaśmy już dziedzicami,
porównani z aniołami.
Alleluja, alleluja!

Niechaj ustępuje trwoga,
mamy Zbawiciela Boga!
Szatan, grzech i śmierć zwalczona,
przez Chrystusa zwyciężona.
Alleluja, alleluja!

Ciesz się, Królowo Anielska

1. Ciesz się Kró - lo - wo A - niel - ska, We - sel się Pa - ni
4
nie - bies - ka! Wszy - scy Ci dziś win - szu - je - my.
7
Z we - se - lem wy - śpie - wu - je - my; Al - le - lu - ja!

The musical score is written on three staves in G major (one sharp) and common time. The first staff contains measures 1-3, the second staff measures 4-6, and the third staff measures 7-9. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables across notes. Measure 9 ends with a double bar line.

Ciesz się, Królowo Anielska,
wesel się, Pani Niebieska!
Wszyscy Ci dziś winszujemy,
z weselem wyśpiewujemy:
Alleluja!

Że Syn Twój już zmartwychwstały,
w niebiosą wszedł do swej chwały;
któregoś Ty godna była,
żeś Go na rękę nosiła.
Alleluja!

Ciesz się i wesel się w niebie,
proś Go za nami w potrzebie,
byśmy się też tam dostali
i na wiek wieków śpiewali:
Alleluja!

Otoczon gronem świętych

6 1. O - to - czon gro - nem świę - tych A - nio - łów, dzi - wiąc try -
11 um - fem świat ca - ły, z po - środ - ka wier - nych
swych A - po - sto - łów, wzniośł się do nie - ba Pan chwa - ły.

Otoczon gronem świętych aniołów,
dziwiąc tryumfem świat cały,
z pośrodka wiernych swych apostołów
wzniośł się do nieba Pan chwały.

Płakał i bolał nad grzesznym ludem,
nim prawdę w sercach odrodził,
nim zgładził grzechy odkupu cudem
i ludzi z Bogiem pogodził.

Wraca do Ojca jako Syn prawy
Słowo Przedwieczne, Bóg wielki,
by Go na tronie mocy i sławy
wielbił i kochał duch wszelki.

Wraca, lecz jeszcze zstąpi w świętości,
z berłem i różgą w swej dłoni;
w dniu ostatecznym ukarze złości,
skroń dobrych chwałą osłoni.

Zlituj się, Boże, nad dziećmi swymi,
któryś jest dobry bez miary;
Tobie moc dana na niebie, ziemi,
ześlijże na nas swe dary.

Rządź Twym Kościołem, zwiększaj go, Panie,
broń od grzechowej zarazy;
niech wierność, zgoda wśród nas zostanie
i bojaźń Twojej obrazy.

Zaświtał blaskiem

1. Za - świ - tał bla - skiem pro - mie - nym przez wszy - stkich dzień u - pra -
5
gnio - ny, bo Chry - stus, świa - ta na - dzie - ja, wstę -
8
pu - je w nie - bo wy - so - kie.

Zaświtał blaskiem promiennym
przez wszystkich dzień upragniony,
bo Chrystus, światła nadzieja,
wstępuje w niebo wysokie.

Gdy swoją mocą podeptał
szatana, księcia ciemności,
przed Ojcem staje przynosząc
zwycięską chwałę wcielenia.

Odchodzi w jasnym obłoku
i ufność ludziom przywraca,
bo rajskie bramy otworzył
praojców grzechem zamknięte.

O jakże wielkim weselem
jest Syn zrodzony z Dziewicy!
Przyjąwszy krzyż i zhańbienie
króluje z Ojcem na wieki.

Składajmy przeto podziękę
naszemu Panu i Zbawcy,
bo ludzkie ciało cierpiące
do Ojca domu wprowadził.

Niech jedna radość połączy
mieszkańców nieba i ziemi,
bo Jezus idąc do Ojca
pomiędzy nami zostaje.

Przyciągnij teraz, o Chryste,
do siebie serca człowiecze
i Duchem Świętym napełnij,
gdy nam Go pošlesz od Ojca.

K. Szczawiński, *WESOŁEGO ALLELUJA!* Salon Malarzy Polskich, Frist, Kraków, 1912–1914, wym. 14,2×9,1 cm, druk barwny, papier trzy warstwy, nr inw. MN P.4803

Autor nieznany, ręcznie malowana kartka wielkanocna, Czukuśa, obw. irkucki, 1955 r., wym. 14,4×10,0 cm, kredka, rękopis, atrament, akwarela, papier, nr inw. MN E.13581/1

Postowie

Tempus paschale – okres wielkanocny to czas wyodrębniony w życiu, zwyczajach i w liturgii. W Kościele katolickim obowiązuje wtedy kolor biały, symbol czystości, nowego życia, niewinności, młodości, zaufania, symbol aniołów. Pięćdziesiątnica liczona jest od Wigilii Paschalnej do Zesłania Ducha Świętego. W *Dziejach Apostolskich* czytamy: „Kiedy nadszedł wreszcie dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu... I zostali napełnieni Duchem Świętym...”. W Ewangelii święty Łukasz zanotował, że wydarzenie to zostało zapowiedziane przez Pana Jezusa po Zmartwychwstaniu: „Oto Ja ześlę na was obietnicę mego Ojca. Wy zaś pozostaniecie w mieście, aż będziecie przyobleczeni mocą z wysoka”.

W okresie wielkanocnym obchodzone są też inne święta katolickie: Wniebowstąpienia Pańskiego oraz święto Miłosierdzia Bożego (kiedyś Przewodnia Niedziela). Różnorodność tradycji, wielkie bogactwo obrzędowości religijnej i ludowej podczas tych pięćdziesięciu dni, kiedyś były kultywowane powszechnie. Dzisiaj tradycje te zanikają, podtrzymywane przez nielicznych.

Z obchodami świąt wielkanocnych związanych jest wiele zwyczajów ludowych. Niektóre wywodzą się nawet ze świąt pogańskich: święcenie pokarmów, śniadanie wielkanocne, pisanek, śmigus-dyngus, dziady śmigustne, bieganie z kurkiem po dyngusie, pogrzeb żuru i śledzia, pucheroki, palma wielkanocna, Jezusek Palmowy i Śmiergust, Rękawka, Emaus, Siuda Baba, wieszanie Judasza. Nie wszystkie ludowe zwyczaje niosły pozytywne przesłania.

Niezwykle interesujący zwyczaj „przywołówki” kultywowany jest na Kujawach. Już w niedzielę wielkanocną kawalerowie zwołują się na placach i wygłaszają mowy na cześć panien, przywołując je w drugi dzień świąt. W XIX wieku był to bardzo popularny zwyczaj ogłaszania zaręczyn – publiczne pochwały na temat wybranej przyszłej żony, deklaracje posagowe, obietnice wykupu narzeczonej od rodziców. Często wystąpienia te miały charakter mowy wiązanej, współcześnie zapisano taką frywolną ocenę panny: „Szybko chodzi, wolno wpada, taka marynarska zasada”.

W polskim zwyczaju, po porannej rezurekcji wielkanocnej rodzina zasiada do uroczystego śniadania, które rozpoczyna się składaniem życzeń i dzieleniem się święconką z koszyczką. Na stołach znajdują się jajka, wędliny, wielkanocne baby i mazurki. Stoły zdobione są bukietami z bazi i pierwszych wiosennych kwiatów. W niektórych regionach, np. na Śląsku, rodzice chowali w domu lub w ogrodzie koszyczki ze słodyczami, prezenty od wielkanocnego zajączka, na poszukiwanie których wyruszały dzieci. Zwyczaj ten obecnie rozpowszechnił się w formie obdarowywania się w tym dniu drobnymi upominkami, tzw. zajączkami.

Ks. prof. Tadeusz Syczewski, rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Drohiczynie, opisał obrzędy i zwyczaje oraz wierzenia i przejawy pobożności ludowej na Mazowszu i Podlasiu, tak definiując pobożność ludową: „jest wyrazem wiary, która skupia w sobie elementy kultury określonego środowiska i uzewnętrznia oraz w odpowiedni sposób pobudza wrażliwość uczestników. Ludowa pobożność, która wypływa z autentycznej wiary winna być należycie pielęgnowana i odpowiednio rozwijana. Pobożność ludowa w żaden sposób nie kwestionuje roli liturgii świętej, ale sprzyja rozwojowi wiary ludu, która jest jej wyrazem, a także odpowiednio przygotowuje do celebracji świętych tajemnic”.

Wiele współczesnych zwyczajów przejmowano z tradycji ludowej, nawet prastawiańskiej, tradycji „braci starszych w wierze”.

U Żydów w drugi dzień Pesach rozpoczyna się liczenie Omeru, które trwa czterdzieści dziewięć dni. 50. dnia, w dzień Pięćdziesiątnicy, a więc po upływie siedmiu tygodni (stąd tradycyjna nazwa „Święto Tygodni”) obchodzony jest Szawuot. Te 49 dni wędrówki po wyjściu z Egiptu to czas, który był potrzebny, aby Żydzi mogli przygotować się do przyjęcia Tory i zaakceptowania jej przykazań.

W encyklopedii czytamy: „Słowo «Omer» ma co najmniej trzy znaczenia: po pierwsze, oznacza «sноп»; po drugie, jest to miara produktów sypkich (np. ziarna), która równa jest objętości około 43 jajek. Nazwa ta oznacza też ofiarę (oddanie) ze zboża, składaną w żydowskiej Świątyni. W drugi dzień Pesach składano ofiarę hołdowniczą ze zmielonego jęczmienia, w ilo-

M. A., WESOŁEGO ALLELUJA! *Oświata Ludu*, 1909 r.,
wym. 13,0×9,0 cm, druk barwny [oleodruk], papier,
nr inw. MN P.2711

ści właśnie jednego Omeru. Pierwszy snop z wiosennych zbiorów przynoszony był do Świątyni, ziarno było mielone i jeden Omer mąki jęczmiennej był mieszany z olejem i kadzidłem «na zapach kojący dla Boga». Liczenie Omeru oznacza odliczanie 49 dni pomiędzy drugim dniem Pesach a świętem Szawuot (od Wyjścia z Egiptu do otrzymania Tory). Szawuot jest więc świętem powiązaniem ze złożeniem ofiary Omer. Jest pięćdziesiątym dniem od tego momentu, czyli pierwszym dniem po 49 dniach odliczania. W okresie tych 49 dni, podczas wieczornej modlitwy wypowiadane jest specjalne błogosławieństwo stanowiące «liczenie Omeru». Podczas gdy w drugi dzień Pesach składano ofiarowanie z jęczmienia, w Szawuot ofiarowanie było z nowego zbioru pszenicy».

Warto przywołać żydowską tradycję, niejednoznaczną, ale bardzo interesującą, pokazującą przenikanie kultur i religii. Lag Ba Omer (dzień liczenia Omeru – przypada na 33 dzień pięćdziesiątnicy, 33 dzień „liczenia Omeru”), według potocznej tradycji Żydów sefardyjskich, upamiętnia koniec tajemniczej zarazy, jaka panowała wśród uczniów rabina Akiwy (II wiek n.e.). Jednak Talmud podaje, że 24 tysiące uczniów rabina Akiwy zmarło, ponieważ „nie okazali sobie wzajemnie szacunku”. Inne interpretacje wskazują na fakt, że rabin Akiwa poparł powstanie przeciw Rzymianom (134–135 n.e.), któremu przewodził Szymon Bar Kochba. Wśród powstańców znajdowało się wielu uczniów Akiwy. Być może więc „zaraza” symbolizowała Rzymian, a Lag Ba Omer był dniem jakiegoś militarnego zwycięstwa, jakiejś wygranej bitwy? – czytamy na jednym z portali polskich gmin żydowskich.

Dzień Omeru to święto radosne. Jest to czas wypraw za miasto, zabaw w parku, lesie lub na łąkach. W Izraelu tego dnia nie ma normalnych zajęć szkolnych. Dzieci idą z nauczycielami w teren, zabierając łuki i piłki. Zwyczajową zabawą dzieci w Lag Ba Omer jest strzelanie z łuku, co być może jest pamiątką odległego żydowskiego powstania. Bardzo popularne jest również rozpalanie ognisk. Od dawna istnieje też zwyczaj urządzania wtedy postrzyżyn trzyletnich chłopców. Towarzyszą temu śpiewy i picie wina. Lag Ba Omer to również tradycyjny dzień ślubów.

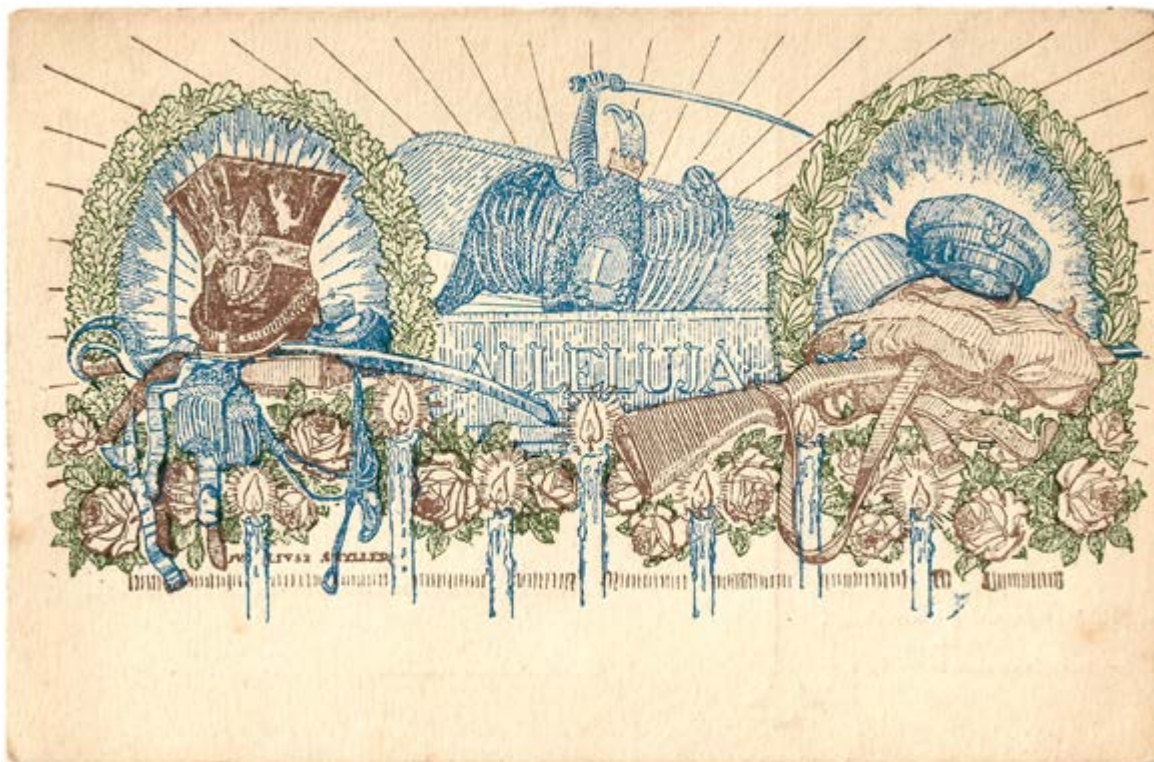

Ludwik Anczyc, *CZUWAJ! ALLELUJA!*, Komenda
Hufców Harcerzy, Kraków, 1918–1939, wym.
14,0×9,0 cm, druk, karton, nr inw. MN P.4201

Tempus paschale to także nazwa festiwalu, który w kwietniu i maju organizowany jest w Lublinie od ponad trzydziestu lat. W 2025 roku Stowarzyszenie Pro Musica Antigua przygotowało niezwykle interesujący program pod hasłem zaczerpniętym z psalmu: „Jeżeli Pan domu nie zbuduje, na próżno się trudzą ci, którzy go wznoszą” (Ps 127). Z pewnością usłyszymy popularną pieśń *Wesoły nam dzień dziś nastał*. Znaną nam najczęściej w wersji zapisanej przez księdza Jana Siedleckiego w *Śpiewniku zawierającym pieśni kościelne z melodiami*, wydawanym od XIX wieku przez krakowskich Księżę Misjonarzy.

Tadeusz Skoczek

Juliusz Szyller,
J. Czernecki,
pocztówka wielkanocna
(pośrodku orzeł
z mieczem wychodzi
z grobu, po bokach
czako i maciejówka
w wieńcach
laurowych, szabla,
karabin), Księgarnia
Kraków, 1915–1918r.,
wym. 9,3 × 14,2 cm,
druk barwny, karton,
nr inw. MN P.4202

Autor nieznany, Wielkanoc 1926 w Koszarach Oddziałów Przybocznych Prezydenta RP, fotografia w albumie z luźnymi stronami, Warszawa, kwiecień 1926, wym. 8,4×13,6 cm, brom, papier fotograficzny matowy, nr inw. MN F.15371

Koordynacja pracy redakcyjnej i korekta

Janina Tomczyk

Administracja

Dorota Dobrońska

Promocja

Justyna Wyszynska

Redakcja muzyczna

Gabriela Ślusarska, Tomasz Orkiszewski

Projekt okładki, skład i łamanie

Michał P. Wójcik

ISBN 978-83-68378-13-9

Wydawnictwo Muzeum Niepodległości

(identyfikator wydawnictwa naukowego 42 700)

al. Solidarności 62; 00-240 Warszawa

wydawnictwo@muzn.pl

Nakład 200 egz.

Skład, druk, oprawa:

Wydawnictwo POLIHYMNIA Sp. z o.o.

20-832 Lublin, ul. Deszczowa 19

tel./fax (81) 746-97-17

e-mail: poczt@polihymnia.pl

www.polihymnia.pl www.ebookipolihymnia.pl

Organizatorzy

Muzeum Niepodległości w Warszawie jest jednostką organizacyjną
Samorządu Województwa Mazowieckiego

Patroni medialni

100 LAT POLSKIEGO RADIA

Partner

ISBN 978-83-68378-13-9